

Standardy i wskazówki dotyczące zapewnienia jakości w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego

*(z angielskiego „Standards and Guidelines for Quality Assurance in
the European Higher Education Area” – skrót ESG)*

zatwierdzone przez Konferencję Ministerialną w maju 2015

przez
Europejskie Stowarzyszenie na Rzecz Zapewniania Jakości w Szkolnictwie Wyższym
Europejską Unię Studentów
Europejskie Stowarzyszenie Uniwersytetów
Europejskie Stowarzyszenie Instytucji Szkolnictwa Wyższego
Education International
BUSINESSEUROPE
Europejski Rejestr Agencji Akredytacyjnych

maj 2015

Standardy i Wskazówki Dotyczące Zapewnienia Jakości w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego (ESG) zatwierdzone przez Konferencję Ministerialną w Erewaniu, 14-15 maja 2015 roku

Treść

Wstęp	3
I. Kontekst, zakres, cele i zasady.....	4
Ustalanie kontekstu	4
Zakres i Koncepty	4
ESG: cele i zasady.....	5
II. Europejskie standardy i wskazówki dotyczące zapewnienia jakości w szkolnictwie wyższym	6
Część 1: Standardy i Wskazówki dotyczące wewnętrznego zapewnienia jakości	7
Część 2: Standardy i Wskazówki dotyczące zewnętrznego zapewnienia jakości	12
Część 3: Standardy i Wskazówki dla agencji zapewnienia jakości	15
III. Załącznik: Podsumowanie standardów	18

Wstęp

Standardy i wskazówki dotyczące zapewnienia jakości w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego (ESG) zostały przyjęte przez ministrów odpowiedzialnych za szkolnictwo wyższe w 2005 roku na wniosek przygotowany przez Europejskie Stowarzyszenie na rzecz Zapewniania Jakości w Szkolnictwie Wyższym (ang. ENQA) we współpracy z Europejską Unią Studentów (ESU)¹, Europejskim Stowarzyszeniem Instytucji Szkolnictwa Wyższego (EURASHE) oraz Europejskim Stowarzyszeniem Uniwersytetów (EUA).

Od 2005 roku obserwowany jest znaczny postęp w zakresie zapewniania jakości, a także rozwój w innych wymiarach działań bolońskich, takich jak ramy kwalifikacji, uznawalność i promowanie wykorzystania efektów kształcenia. Wszystko to przyczynia się do zmiany paradygmatu kształcenia w kierunku kształcenia zorientowanego na studenta.

Mając na uwadze powyższe zmiany, w 2012 roku w Komunikacie Ministerialnym sformułowano zaproszenie do Grupy E4 (ENQA, ESU, EUA, EURASHE) aby we współpracy z Education International (EI), BUSINESSEUROPE i Europejskim Rejestrem Agencji Akredytacyjnych (EQAR) przygotowały wstępną propozycję zmienionych standardów ESG, „w celu poprawy ich przejrzystości, stosowalności i użyteczności, jak również ich zakresu”.

Proces zmiany obejmował kilka rund konsultacji z udziałem zarówno najważniejszych organizacji interesariuszy jak i ministerstw odpowiedzialnych za szkolnictwo wyższe. Liczne uwagi, wnioski i zalecenia zostały poddanej poważnej i starannej analizie przez Grupę Sterującą (SG). Wszystkie znalazły odzwierciedlenie w aktualnej wersji ESG. Ponadto, niniejsza wersja stanowi wyraz konsensu wszystkich organizacji zaangażowanych w prace, odnośnie ustalenia, w jaki sposób kontynuować działania na rzecz zapewniania jakości w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego, a zatem stanowi ona solidną podstawę dla pomyślnego wdrożenia wypracowanych standardów i zaleceń.

Europejskie Stowarzyszenie na Rzecz Zapewniania Jakości w Szkolnictwie Wyższym (ENQA)
Europejska Unia Studentów (ESU)
Europejskie Stowarzyszenie Uniwersytetów (EUA)
Europejskie Stowarzyszenie Instytucji Szkolnictwa Wyższego (EURASHE)

We współpracy z:
Education International (EI)
BUSINESSEUROPE
Europejskim Rejestrem Agencji Akredytacyjnych (EQAR)

¹ ESU poprzednio określana jako ESIB – Krajowe Związki Studentów w Europie.

I. Kontekst, zakres, cele i zasady

Kontekst

Kształcenie na poziomie wyższym, badania i innowacje odgrywają istotną rolę we wspieraniu spójności społecznej, wzrostu gospodarczego i globalnej konkurencyjności. Zważywszy na to, że społeczeństwa europejskie chcą w coraz większym stopniu opierać swoje funkcjonowanie na wiedzy, kształcenie na poziomie wyższym staje się zasadniczym elementem rozwoju społeczno-gospodarczego i kulturalnego. Jednocześnie, rosnące zapotrzebowanie na umiejętności i kompetencje wymaga od szkolnictwa wyższego nowych sposobów reakcji.

Szerszy dostęp do szkolnictwa wyższego stwarza uczelniom możliwość wykorzystywania coraz bardziej zróżnicowanych doświadczeń indywidualnych. Reagowanie na różnorodność i rosnące oczekiwania wobec szkolnictwa wyższego wymaga fundamentalnej zmiany w kształceniu – podejścia do uczenia się i nauczania bardziej zorientowanego na studenta, obejmującego elastyczne ścieżki uczenia się i uznawania kompetencji zdobytych poza formalnymi programami kształcenia. Również same uczelnie stają się coraz bardziej zróżnicowane, jeśli chodzi o ich misję oraz formy kształcenia i współpracy, m.in. rosnące i umiędzynarodowienie, kształcenie cyfrowe i nowe formy oferty dydaktycznej.² Zapewnianie jakości odgrywa tu kluczową rolę ponieważ wspierając systemy i instytucje szkolnictwa wyższego w procesie reagowania na te zmiany, równocześnie przyczynia się do tego by kwalifikacje zdobywane przez studentów i doświadczenie, jakim są dla nich studia w odbywane w szkole wyższej znajdowały właściwe odzwierciedlenie w uczelnianych misjach.

Kluczowym celem „Standardów i wskazówek dotyczących zapewniania jakości w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego” (ESG) jest przyczynienie się do wspólnego rozumienia tego, czym jest zapewnianie jakości w obszarze uczenia się i nauczania, ponad granicami i wśród wszystkich interesariuszy. ESG odegrały i będą nadal odgrywać istotną rolę w rozwoju krajowych i uczelnianych systemów zapewniania jakości w całym Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego (EOSW) i we współpracy międzynarodowej. Zaangażowanie w procesy zapewniania jakości, zwłaszcza te zewnętrzne, pozwala europejskim systemom szkolnictwa wyższego wykazać swą jakość i zwiększyć przejrzystość, a tym samym ułatwiać budowanie wzajemnego zaufania i lepsze uznawanie przyznawanych przez nie kwalifikacji, prowadzonych przez nie studiów i innych rodzajów kształcenia.

„Europejskie standardy i wskazówki” są wykorzystywane przez uczelnie i agencje ds. zapewniania jakości jako dokument referencyjny – stanowiący punkt odniesienia dla wewnętrznych i zewnętrznych systemów zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym. Korzysta z nich także Europejski Rejestr Agencji ds. Zapewniania Jakości (EQAR), odpowiedzialny za rejestrowanie agencji ds. zapewniania jakości zgodnych z ESG.

Zakres i pojęcia

ESG stanowią zbiór standardów i wskazówek dotyczących wewnętrznego i zewnętrznego zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym. Nie wyznaczają one jednak norm jakości ani nie przesądzają, w jaki sposób procesy zapewniania jakości winny być wdrażane, lecz ukierunkowują działania podejmowane celem zapewnienia jakości kształcenia, w obszarach, które mają zasadnicze znaczenie dla skutecznego zapewnienia odpowiedniej jakości i środowiska kształcenia w szkolnictwie wyższym. Europejskie standardy i wskazówki należy rozpatrywać w szerszym kontekście, obejmującym również ramy kwalifikacji, system ECTS i suplement do dyplomu, które także przyczyniają się do promowania przejrzystości i wzajemnego zaufania w szkolnictwie wyższym w EOSW.

² Komunikat Komisji Europejskiej: „Otwieranie edukacji: Innowacyjne nauczanie i uczenie się dla wszystkich poprzez nowe technologie i otwarte zasoby edukacyjne”, COM(2013) 654 – wersja ostateczna.

http://ec.europa.eu/education/news/doc/openingcom_en.pdf

ESG koncentrują się na zapewnianiu jakości uczenia się i nauczania w szkolnictwie wyższym, w tym zapewnianiu jakości środowiska kształcenia oraz odpowiednich powiązań w zakresie badań i innowacji. Ponadto w uczelniach istnieją strategie i procesy służące zapewnianiu i podnoszeniu jakości innych działań, np. badań i zarządzania.

ESG odnoszą się do wszystkich rodzajów studiów / kształcenia w szkolnictwie wyższym w EOSW, niezależnie od formy lub miejsca prowadzenia kształcenia. W związku z tym ESG mają zastosowanie do wszelkich form kształcenia na poziomie wyższym, włącznie z kształceniem międzynarodowym (ang. *transnational*) i ponadgranicznym (ang. *cross-border*). **W niniejszym dokumencie termin „program” odnosi się do kształcenia w szkolnictwie wyższym w najszerszym znaczeniu tego słowa, włącznie z kształceniem, które nie jest częścią programu prowadzącego do formalnego nadania tytułu / stopnia.**

Kształcenie na poziomie wyższym służy wielu różnym celom; m.in. przygotowaniu studentów do aktywności obywatelskiej, do ich przyszłej pracy zawodowej (np. poprzez przyczynianie się do ich konkurencyjności na rynku pracy, wspieraniu ich rozwoju osobistego, tworzeniu szerokich podstaw wiedzy na zaawansowanym poziomie oraz stymulowaniu badań i innowacji³.

Interesariusze mogą traktować priorytetowo różne cele i różnie postrzegają jakość w szkolnictwie wyższym. Te różne perspektywy winny być uwzględnione w zasadach zapewniania jakości. *Jakość*, którą niełatwo zdefiniować, jest przede wszystkim funkcją interakcji między nauczycielami, studentami i uczelnianym środowiskiem kształcenia. Zapewnianie jakości powinno tworzyć takie środowisko kształcenia, w którym treści kształcenia, możliwości uczenia się i baza dydaktyczna są dopasowane do celu.

U podstaw działań w zakresie zapewniania jakości leżą dwa bliźniacze cele – odpowiedzialność / rozliczanie z działań (ang. *accountability*) i doskonalenie (ang. *enhancement*). Traktowane łącznie, cele te budują zaufanie do efektywnego działania instytucji szkolnictwa wyższego. Pomyślnie wdrożony system zapewniania jakości dostarcza informacji gwarantujących uczelni i ogółowi społeczeństwa pewność co do jakości działań uczelni (ich odpowiedzialność), a także wskazówki i zalecenia dotyczące tego, jak uczelnia może ulepszyć to, czym się zajmuje (doskonalenie). Zapewnianie jakości i doskonalenie jakości są zatem wzajemnie powiązane. Mogą one wspierać rozwój *kultury jakości*, która staje się udziałem wszystkich – od studentów i kadry akademickiej do kierownictwa uczelni.

W niniejszym dokumencie termin „zapewnianie jakości” odnosi się do wszystkich działań w ramach cyklu ciągłego doskonalenia (tj. działań związanych z zapewnianiem i doskonaleniem jakości)

Jeśli nie stwierdzono inaczej, to w tym dokumencie termin „*interesariusze*” obejmuje wszystkie podmioty w danej uczelni, w tym studentów i kadre, jak i podmioty zewnętrzne takie jak pracodawcy i zewnętrzni partnerzy uczelni.

W angielskiej wersji standardów i wskazówek termin „*institution*” oznacza „*higher education institution*” (uczelnia, szkoła wyższa). Zależnie jednak od podejścia danej uczelni do zapewniania jakości, może on jednak odnosić się do całej uczelni lub dowolnego innego podmiotu w obrębie uczelni.

Europejskie standardy i wskazówki: cele i zasady

ESG mają następujące cele:

- **określają wspólne ramy** dla systemów zapewniania jakości dla uczenia się i nauczania na poziomie europejskim, krajowym i instytucjonalnym;
- **umożliwiają zapewnianie i podnoszenie jakości** kształcenia w szkolnictwie wyższym w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego;
- **wzmacniają wzajemne zaufanie**, ułatwiając w ten sposób uznawalność i mobilność w obrębie danego kraju i poza jego granicami;
- **dostarczają informacji na temat zapewniania jakości** w EOSW.

³ Zalecenie Rec (2007)6 Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie publicznej odpowiedzialności za szkolnictwo wyższe i naukę; http://www.coe.int/t/dg4/highereducation/News/pub_res_EN.pdf

Cele te tworzą ramy, w których ESG mogą być stosowane jak również wdrażane w różny sposób przez różne uczelnie, agencje i kraje. EOSW charakteryzuje różnorodność systemów politycznych, systemów szkolnictwa wyższego, tradycji społeczno-kulturowych i edukacyjnych, języków, aspiracji i oczekiwań. W tej sytuacji jedno monolityczne podejście do jakości i zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym byłoby niewłaściwe. Szeroka akceptacja wszystkich standardów jest wstępnym warunkiem dojścia do wspólnego rozumienia zapewniania jakości w Europie. Z tych względów ESG muszą być sformułowane na stosunkowo ogólnym poziomie, aby mogły mieć zastosowanie do wszystkich rodzajów kształcenia.

ESG stanowią kryteria, według których na poziomie europejskim będą poddane ocenie agencje ds. zapewniania jakości i ich działania⁴. Procedura taka gwarantuje to, że agencje ds. zapewniania jakości w EOSW stosują się do tych samych zasad, a procesy i procedury są tak kształtowane, aby spełniały wymogi i cele przewidziane w danym stanie faktycznym.

ESG opierają się na następujących czterech zasadach zapewniania jakości w EOSW:

- Uczelnie ponoszą główną odpowiedzialność za jakość kształcenia oraz jej zapewnienie.
- Zapewnianie jakości stanowi odpowiedź na różnorodność systemów szkolnictwa wyższego, uczelni, programów i studentów.
- Zapewnianie jakości wspiera rozwój kultury jakości.
- Zapewnianie jakości uwzględnia potrzeby i oczekiwania studentów, wszystkich innych interesariuszy i społeczeństwa.

II. Europejskie standardy i wskazówki dotyczące zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym

Standardy dotyczące zapewniania jakości zostały podzielone na trzy części:

- wewnętrzne zapewnianie jakości,
- zewnętrzne zapewnianie jakości,
- agencje ds. zapewniania jakości.

Należy jednak pamiętać, że te trzy części są z natury rzeczy wzajemnie powiązane i łącznie tworzą podstawy europejskich ram zapewniania jakości. W zewnętrznym zapewnianiu jakości w części 2 uwzględnia się standardy dotyczące wewnętrznego zapewniania jakości z części 1, co gwarantuje, że działania podejmowane na rzecz wewnętrznego zapewniania jakości przez uczelnie są bezpośrednio związane z wszelkimi rozwiązaniami w zakresie zewnętrznego zapewniania jakości, jakim podlegają uczelnie. W ten sam sposób część 3 odnosi się do części 2. Tak więc te trzy części funkcjonują na zasadzie komplementarnej zarówno w uczelniach, jak i w agencjach, a także zgodnie z założeniem, że ramy te współtworzą inni interesariusze. Te trzy części należy zatem czytać jako całość.

Standardy przedstawiają uzgodnione i przyjęte praktyki w zakresie zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym w EOSW i dlatego powinny być uwzględniane i przestrzegane przez tych, których dotyczą, w ramach wszystkich rodzajów kształcenia w szkolnictwie wyższym.⁵ Dla ułatwienia w załączniku zamieszczono skróconą listę standardów zapewniania jakości.

⁴ Agencje, które ubiegają się o włączenie do Europejskiego Rejestru Agencji ds. Zapewniania Jakości (EQAR) poddają się przeglądowi zewnętrznemu, w którym ESG stanowią kryteria. Również Europejskie Stowarzyszenie na rzecz Zapewniania Jakości w Szkolnictwie Wyższym (European Association for Quality Assurance in Higher Education, ENQA) opiera się na zgodności z ESG, gdy przyznaje agencjom ds. zapewniania jakości status pełnego członka swej organizacji.

⁵ W standardach [wersji angielskiej] używa się słowa „*should*” (powinien/powinna/powinny) w jego powszechnie stosowanym w jęz. angielskim znaczeniu, które odnosi się do przepisu/zalecenia (ang. *prescription*) i zgodności / stosowania się do czegoś (ang. *compliance*).

Wskazówki wyjaśniają, dlaczego dany standard jest istotny, i opisują, jak standard może być wdrożony. Przedstawiają one dobre praktyki w danym obszarze, do rozważenia przez podmioty uczestniczące w zapewnianiu jakości. Ich stosowanie będzie zróżnicowane zależnie od okoliczności i środowiska.

Część 1: Standardy i wskazówki dotyczące wewnętrznego zapewnienia jakości ***Part 1: Standards and guidelines for internal quality assurance***

1.1. Polityka dotycząca zapewnienia jakości

Standard:

Uczelnie powinny posiadać politykę dotyczącą zapewnienia jakości, która jest opublikowana i stanowi element ich zarządzania strategicznego. Interesariusze wewnętrzni powinni opracować i wdrażać tę politykę poprzez odpowiednie struktury i procesy, zapewniając udział interesariuszy zewnętrznych.

Wskazówki:

Polityka i procesy stanowią główne filary spójnego uczelnianego systemu zapewnienia jakości, który tworzy cykl ciągłego doskonalenia i składa się na to, jak uczelnia rozlicza się ze swej działalności (odpowiedzialność). Wspiera on rozwój kultury jakości, w której wszyscy interesariusze wewnętrzni biorą na siebie odpowiedzialność za jakość i angażują się w zapewnianie jakości na wszystkich poziomach uczelni. Aby to ułatwić, polityka ta ma status formalny i jest powszechnie dostępna.

Polityka zapewnienia jakości jest najbardziej skuteczna, gdy odzwierciedla powiązanie badań z uczeniem się i nauczaniem oraz uwzględnia zarówno kontekst krajowy, w którym funkcjonuje uczelnia, jak i kontekst instytucjonalny i podejście strategiczne. Taka polityka:

- wspiera organizację systemu zapewnienia jakości;
- zachęca wszystkie jednostki organizacyjne oraz kierownictwo uczelni, indywidualnych pracowników i studentów do brania na siebie obowiązków w zakresie zapewnienia jakości;
- promuje uczciwość i wolność akademicką oraz gotowość przeciwdziałania nadużyciom akademickim;
- pomaga chronić się przed wszelkiego rodzaju nietolerancją lub dyskryminacją studentów lub pracowników;
- sprzyja zaangażowaniu interesariuszy zewnętrznych w zapewnianie jakości.

Polityka przekłada się na praktykę poprzez różne procesy wewnętrznego zapewnienia jakości, które umożliwiają uczestnictwo całej społeczności uczelni. Uczelnia sama decyduje o tym, jak polityka ta jest realizowana, monitorowana i rewidowana.

Polityka dotycząca zapewnienia jakości obejmuje także wszelkie elementy działalności uczelni, które są zlecane podwykonawcom lub realizowane przez inne osoby czy podmioty.

1.2. Projektowanie i zatwierdzanie programów

Standard:

Uczelnie powinny posiadać odpowiednie procesy służące projektowaniu i zatwierdzaniu programów. Programy powinny być projektowane w taki sposób, aby umożliwiały osiągnięcie wyznaczonych im celów, włącznie z zakładanymi efektami kształcenia. Kwalifikacja, do której prowadzi dany program, powinna być jasno określona i przedstawiona oraz odnosić się do właściwego poziomu krajowej ramy kwalifikacji dla szkolnictwa wyższego, a w ten sposób – do Ram Kwalifikacji dla Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego.

Wskazówki:

Programy kształcenia stanowią trzon misji dydaktycznej uczelni. Zapewniają one studentom zarówno wiedzę akademicką, jak i umiejętności, włącznie z umiejętnościami przechodnimi, niezwiązanymi z kierunkiem studiów, które mogą mieć wpływ na ich rozwój osobisty i być wykorzystywane w ich przyszłej pracy zawodowej.

Programy:

- są projektowane w powiązaniu z ogólnymi celami kształcenia, wpisują się w strategię uczelni, i mają jednoznacznie określone zakładane efekty kształcenia;
- są projektowane z udziałem studentów i innych interesariuszy;
- uwzględniają fachową wiedzę spoza uczelni i zewnętrzne punkty odniesienia;
- odzwierciedlają cztery określone przez Radę Europy cele kształcenia w szkolnictwie wyższym (zob. „Zakres i pojęcia”);
- są zaprojektowane w sposób umożliwiający postępy studenta, gładkie przechodzenie z etapu na etap;
- definiują zakładany nakład pracy studenta, np. z wykorzystaniem punktów ECTS;
- gdzie to właściwe, obejmują odpowiednio ustrukturyzowane możliwości odbycia praktyki⁶;
- podlegają formalnemu procesowi zatwierdzenia w uczelni.

1.3.Kształcenie (uczenie się i nauczanie) i ocenianie zorientowane na studenta

Standard:

Uczelnie powinny zapewnić realizację programów kształcenia sposobem zachęcający studentów do odgrywania aktywnej roli w kreowaniu procesu uczenia się, a system oceniania studentów odzwierciedlał takie podejście.

Wskazówki:

Kształcenie (uczenie się i nauczanie) zorientowane na studenta odgrywa istotną rolę w stymulowaniu motywacji, autorefleksji i zaangażowania studentów w proces uczenia się. Oznacza to konieczność starannego namysłu nad procesami projektowania i realizowania programów kształcenia oraz oceniania efektów.

Prowadzenie kształcenia zorientowanego na studenta zakłada:

- respektowanie i należyte uwzględnianie różnorodności studentów i ich potrzeb, co oznacza tworzenie elastycznych ścieżek kształcenia;
- gdzie to właściwe, uwzględnianie i wykorzystywanie różnych trybów i form dydaktycznych;
- elastyczne wykorzystywanie różnorodnych metod dydaktycznych;
- regularną ocenę i dostosowywanie trybu / formy kształcenia oraz metod dydaktycznych;
- stymulowanie rozwoju autonomii studenta, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiednich wskazówek i wsparcia ze strony nauczyciela;
- promowanie wzajemnego szacunku w relacji student-nauczyciel
- istnienie odpowiednich procedur rozpatrywania skarg studentów.

Biorąc pod uwagę znaczenie oceniania dla postępów czynionych przez studentów w trakcie studiów i ich przyszłej pracy zawodowej, procesy zapewniania jakości dotyczące oceniania uwzględniają następujące elementy:

- Oceniający znają istniejące metody przeprowadzania sprawdzianów i egzaminowania oraz otrzymują wsparcie w doskonaleniu swych umiejętności w tej dziedzinie.

⁶ Praktyki obejmują praktyki, staże i inne okresy uwzględnione w programie, które nie są realizowane w uczelni, ale pozwalają studentom zdobyć doświadczenie w dziedzinie związanej z ich studiami.

- Kryteria i metody oceniania oraz zasady sprawdzania prac i wystawiania ocen są publikowane z wyprzedzeniem.
- Ocena umożliwia studentom zademonstrowanie, w jakim stopniu osiągnięte zostały zakładane efekty kształcenia. Studenci otrzymują informację zwrotną, która jest w razie potrzeby powiązana ze wskazówkami dotyczącymi procesu uczenia się.
- Gdzie to możliwe, ocenianie dokonywane jest przez więcej niż jednego egzaminatora.
- Regulacje dotyczące oceniania uwzględniają czynniki łagodzące.
- Ocenianie jest procesem spójnym, przeprowadzanym sprawiedliwie wobec wszystkich studentów i zgodnie z określoną procedurą.
- Istnieje formalna procedura odwoławcza dla studentów.

1.4. Przyjęcia na studia, progresja, uznawanie osiągnięć i kwalifikacji oraz dyplomowanie

Standard:

Uczelnie powinny stosować w sposób spójny uprzednio przyjęte i opublikowane regulacje, obejmujące wszystkie fazy „cyklu życiowego” studentów, tj. przyjęcia na studia, progresję w trakcie studiów, uznawanie osiągnięć i kwalifikacji oraz dyplomowanie

Wskazówki:

Zapewnianie niezbędnych warunków i wsparcia, tak aby studenci czynili postępy w karierze akademickiej, leży w najlepiej pojętym interesie indywidualnych studentów, programów, uczelni i systemów. Konieczne są odpowiednie do celów procedury dotyczące przyjęć na studia, uznawania osiągnięć i kwalifikacji oraz kończenia studiów, zwłaszcza gdy studenci uczestniczą w mobilności w obrębie danego systemu i pomiędzy systemami szkolnictwa wyższego.

Istotne jest to, aby polityka w zakresie dostępu do studiów oraz procesy i kryteria przyjęć na studia były stosowane w sposób spójny i przejrzysty. Studentom zapewnia się też „wprowadzenie” w funkcjonowanie uczelni i wybrane studia (udział w kursie orientacyjnym).

W uczelniach powinny istnieć zarówno procesy, jak i narzędzia służące zbieraniu informacji i monitorowaniu postępów czynionych przez studentów oraz podejmowaniu stosownych działań na podstawie tych informacji.

Sprawiedliwe uznawanie kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, okresów studiów i efektów dotychczasowego uczenia się, włącznie z efektami uczenia się poza-formalnego i nieformalnego, ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia postępów studentów w trakcie studiów, a równocześnie dla promowania mobilności. Właściwe procedury uznawania opierają się na:

- istnieniu uczelnianej praktyki uznawania, która jest zgodna z zasadami Konwencji Lizbońskiej o uznawaniu kwalifikacji;
- współpracy z innymi uczelniami, agencjami ds. zapewniania jakości i krajowym ośrodkiem ENIC/NARIC w celu zapewnienia spójnego podejścia do uznawania osiągnięć i kwalifikacji w całym kraju.

Otrzymanie dyplomu stanowi dla studentów zwieńczenie całego okresu studiów. Studenci muszą otrzymywać dokumentację wyjaśniającą zdobyte kwalifikacje, włącznie z osiągniętymi efektami kształcenia oraz opisujące kontekst, poziom, treści status studiów odbytych i zakończonych studiów.

1.5. Kadra dydaktyczna

Standard:

Uczelnie powinny zapewnić sobie kadre dydaktyczną o odpowiednich kompetencjach. Powinny stosować sprawiedliwe i przejrzyste procesy rekrutacji i doskonalenia kadry.

Wskazówki:

Nauczyciel odgrywa zasadniczą rolę w tworzeniu wysokiej jakości doświadczenia, jakim są studia dla studentów, i umożliwianiu im zdobywania wiedzy, kompetencji i umiejętności. Coraz bardziej zróżnicowana populacja studentów i skupienie większej uwagi na efektach kształcenia wymaga kształcenia zorientowanego na studenta, a w związku z tym zmienia się również rola nauczyciela (por. Standard 1.3).

Na uczelniach spoczywa podstawowa odpowiedzialność za jakość swojej kadry i zapewnienie wspierającego środowiska, które umożliwi im skuteczne wykonywanie pracy. W takim środowisku:

- tworzy się i stosuje jasne, przejrzyste i sprawiedliwe procesy rekrutacji kadry oraz zapewnia warunki zatrudnienia, w których docenia się znaczenie dydaktyki;
- stwarza możliwości doskonalenia i promuje doskonalenie zawodowe kadry dydaktycznej;
- zachęca do działalności naukowej, aby wzmocnić powiązanie edukacji z badaniami;
- zachęca do innowacji w metodach dydaktycznych i stosowania nowych technologii.

1.6. Zasoby dydaktyczne i wsparcie dla studentów

Standard:

Uczelnie powinny dysponować odpowiednimi środkami finansowymi na działalność dydaktyczną (uczenie się i nauczanie) oraz zapewniać odpowiednie i łatwo dostępne zasoby dydaktyczne i wsparcie dla studentów.

Wskazówki:

Z myślą o tym, by studia w uczelni stanowiły satysfakcjonujące doświadczenie, uczelnie zapewniają szereg różnych zasobów wspomagających studentów w nauce – od takich zasobów materialnych jak biblioteki i infrastruktura informatyczna do wsparcia ze strony tutorów, opiekunów i innych doradców. „Usługi wsparcia” (opieka i wsparcie) dla studentów odgrywają szczególnie istotną rolę w ułatwianiu mobilności studentów w obrębie danego systemu i między systemami szkolnictwa wyższego.

W ramach alokowania, planowania i zapewniania zasobów dydaktycznych i wsparcia dla studentów uwzględnia się potrzeby zróżnicowanej populacji studentów (m.in. dojrzałych studentów, studentów studiów niestacjonarnych, pracujących i zagranicznych oraz studentów niepełnosprawnych) oraz zmianę paradygmatu kształcenia w kierunku kształcenia zorientowanego na studenta i elastyczne formy uczenia się i nauczania.

Opiekę i wsparcie można organizować w różny sposób, zależnie od kontekstu uczelnianego. Wewnętrzne zapewnianie jakości gwarantuje jednak, że wszystkie zasoby są odpowiednie do celu i dostępne, a studentów informuje się o dostępnych dla nich formach opieki i wsparcia.

Kluczową rolę w zapewnianiu wsparcia dla studentów odgrywają pracownicy administracyjni, a w związku z tym muszą oni być odpowiednio wykwalifikowani i mieć możliwość doskonalenia swych kompetencji.

1.7. Zarządzanie informacją

Standard:

Uczelnie powinny zbierać, analizować i wykorzystywać odpowiednie informacje w celu efektywnego zarządzania swymi programami i innymi działaniami.

Wskazówki:

Rzetelne dane są niezbędne do tego, aby podejmować świadome decyzje i wiedzieć, co funkcjonuje dobrze, a co wymaga uwagi. Skuteczne procesy zbierania i analizowania informacji o studiach / programach kształcenia i innych działaniach wykorzystuje się w wewnętrznym systemie zapewniania jakości.

Gromadzone informacje zależą w pewnym stopniu od rodzaju i misji uczelni. Na uwagę zasługują następujące rodzaje danych:

- kluczowe wskaźniki efektywności
- profil populacji studentów
- wskaźniki progresji (postępy studentów) w trakcie studiów, odsetek kończących studia, wskaźnik odsiewu i odpadu studentów
- zadowolenie studentów ze studiów
- dostępne zasoby dydaktyczne i wsparcie dla studentów
- ścieżki kariery zawodowej absolwentów.

Można stosować różne metody zbierania informacji. Ważne jest to, aby w dostarczaniu i analizowaniu informacji oraz planowaniu wynikających z tego działań uczestniczyli studenci i pracownicy.

1.8. Podawanie informacji do wiadomości publicznej

Standard:

Uczelnie powinny publikować informacje o swej działalności, m.in. prowadzonych studiach, które są jasne, dokładne, obiektywne, aktualne i łatwo dostępne.

Wskazówki:

Informacje o działalności uczelni są przydatne dla przyszłych i obecnych studentów oraz absolwentów, innych interesariuszy i ogółu społeczeństwa.

W związku z tym uczelnie przedstawiają informacje o swej działalności, m.in. prowadzonych studiach / programach i kryteriach selekcji kandydatów, zakładanych efektach kształcenia dla poszczególnych programów, nadawanych kwalifikacjach, stosowanych procedurach kształcenia i oceniania, wskaźnikach zdawalności i możliwościach kształcenia dostępnych dla studentów oraz zatrudnienia absolwentów.

1.9. Ciągłe monitorowanie i okresowe przeglądy programów

Standard:

Uczelnie powinny monitorować swe programy i okresowo dokonywać ich przeglądu, aby zagwarantować, że osiągają wyznaczone im cele i odpowiadają na potrzeby studentów i społeczeństwa. Przeglądy te powinny prowadzić do ciągłego doskonalenia danego programu. O wszelkich działaniach planowanych lub podejmowanych w ich rezultacie należy informować wszystkich zainteresowanych.

Wskazówki:

Regularne monitorowanie, przeglądy i weryfikacja programów kształcenia służyć zapewnieniu, że oferta dydaktyczna jest nadal odpowiednia, oraz tworzyć sprzyjające i efektywne środowisko kształcenia dla studentów.

Przeglądy obejmują ewaluację następujących elementów:

- treści programu w świetle najnowszych badań w danej dyscyplinie, co zapewnia aktualność programu;
- zmieniające się potrzeby społeczeństwa;
- nakład pracy studenta, dane dotyczące progresji w trakcie studiów i odsetka studentów kończących studia;
- efektywność procedur oceniania studentów;
- oczekiwania, potrzeby i zadowolenie studentów dotyczące programu / studiów;
- środowisko kształcenia i wsparcie dla studentów oraz ich adekwatność do celów danego programu.

Przeglądów i korekt programów dokonuje się regularnie z udziałem studentów i innych interesariuszy. Zebrane informacje są analizowane, a program jest odpowiednio modyfikowany tak, aby zapewnić jego aktualność. Szczegółowe informacje o zrewidowanych programach są publikowane.

1.10. Cykliczność zewnętrznego zapewnienia jakości

Standard:

Uczelnie powinny cyklicznie podlegać zewnętrznemu zapewnianiu jakości zgodnie z „Europejskimi standardami i wskazówkami” .

Wskazówki:

Zewnętrzne zapewnianie jakości w różnych formach może weryfikować efektywność uczelnianych rozwiązań w zakresie wewnętrznego zapewniania jakości, działać jako katalizator ulepszeń i oferować uczelniom nowe perspektywy. Dostarcza też informacji potwierdzających samej uczelni i ogółowi społeczeństwa jakość działań uczelni.

Uczelnie uczestniczą w cyklicznym zewnętrznym zapewnianiu jakości, które uwzględnia, gdzie to zasadne, wymogi ram prawnych, w których one funkcjonują. W związku z tym, zależnie od tych ram prawnych, zewnętrzne zapewnianie jakości może mieć różne formy i koncentrować się na różnych poziomach organizacyjnych (takich jak program, wydział czy uczelnia).

Zapewnianie jakości jest procesem ciągłym, który nie kończy się wraz z przedstawieniem opinii czy raportu zewnętrznego bądź działaniami podjętymi w uczelni w jego następstwie (ang. *follow-up*). W związku z tym uczelnie dbają o to, aby postępy, jakie miały miejsce od ostatniego działania w ramach zewnętrznego zapewniania jakości, zostały uwzględnione, gdy przygotowują się do następnego.

Część 2: Standardy i wskazówki dotyczące zewnętrznego zapewnienia jakości ***Part 2: Standards and guidelines for external quality assurance***

2.1. Uwzględnianie wewnętrznego zapewniania jakości

Standard:

Zewnętrzne zapewnianie jakości powinno uwzględniać efektywność procesów wewnętrznego zapewniania jakości omówionych w części 1 „Europejskich standardów i wskazówek”.

Wskazówki:

Zapewnianie jakości w szkolnictwie wyższym opiera się na odpowiedzialności uczelni za jakość studiów i innych rodzajów kształcenia; istotne jest zatem to, aby w zewnętrznym zapewnianiu jakości uznawać i wspierać odpowiedzialność uczelni za zapewnianie jakości. Aby zapewnić powiązanie między

wewnętrznym i zewnętrznym zapewnianiem jakości, w zewnętrznym zapewnianiu jakości uwzględnia się standardy części 1. Można do tego podchodzić różnie, zależnie od rodzaju rozwiązań w zakresie zewnętrznego zapewniania jakości.

2.2. Projektowanie metod odpowiednich do celu

Standard:

**Zewnętrzne zapewnianie jakości powinno być zdefiniowane i zaprojektowane dokładnie w taki sposób, aby zagwarantować adekwatność rozwiązań do określonych dla nich założeń i celów, z uwzględnieniem odpowiednich regulacji prawnych.
W projektowaniu i ciągłym doskonaleniu tych rozwiązań powinni uczestniczyć interesariusze.**

Wskazówki:

Aby zapewnić efektywność i obiektywność, zewnętrzne zapewnianie jakości musi mieć jasne cele, które zostały uzgodnione przez interesariuszy.

W założeniach i celach oraz realizacji tych procesów powinno się:

- mieć na uwadze nakład pracy i koszty, jakie pociągają one za sobą dla uczelni;
- uwzględniać potrzebę wspierania uczelni w podnoszeniu jakości;
- umożliwiać uczelniom pokazywanie tych ulepszeń;
- zadbać o to, aby rezultatem procesów były jasne informacje o efektach i działaniach, które mają stanowić kontynuację / być podejmowane w ich następstwie (ang. *follow-up*).

System zewnętrznego zapewniania jakości może funkcjonować w sposób bardziej elastyczny, jeżeli uczelnie są w stanie wykazać skuteczność własnych systemów wewnętrznego zapewniania jakości..

2.3. Wdrażanie procesów

Standard:

Procesy zewnętrznego zapewniania jakości powinny być rzetelne, użyteczne, uprzednio określone, stosowane w sposób spójny i opublikowane. Obejmują one:

- samoocenę lub podobny mechanizm,
- ocenę zewnętrzną, typowo obejmującą wizytację,
- raport będący wynikiem oceny zewnętrznej,
- spójne działania stanowiące kontynuację, podejmowane w następstwie oceny.

Wskazówki:

Zewnętrzne zapewnianie jakości prowadzone w sposób profesjonalny, spójny i przejrzysty zapewnia jego akceptację i oddziaływanie.

Zależnie od koncepcji systemu zewnętrznego zapewniania jakości, uczelnie zapewniają podstawę do zewnętrznego zapewniania jakości poprzez samoocenę lub zebranie innych materiałów, włącznie z dokumentacją pomocniczą. Dokumentację pisemną uzupełnia się na ogół wywiadami z interesariuszami podczas wizytacji. Wyniki oceny podsumowuje się w raporcie (por. standard 2.5) napisanym przez grupę ekspertów zewnętrznych (por. standard 2.4).

Zewnętrzne zapewnianie jakości nie kończy się wraz z raportem ekspertów. Raport przedstawia jasne wskazówki ukierunkowujące działania uczelni. Agencje stosują w sposób spójny proces stanowiący kontynuację oceny (ang. *follow-up*), polegający na analizie działań podjętych przez uczelnię. Charakter tego procesu zależy od koncepcji zewnętrznego zapewniania jakości.

2.4. Eksperti dokonujący oceny

Standard:

Oceny w ramach zewnętrznego zapewnienia jakości powinny być dokonywane przez grupy ekspertów zewnętrznych z udziałem studenta/ów.

Wskazówki:

U podstaw zewnętrznego zapewnienia jakości leży szeroka wiedza fachowa ekspertów, którzy wspierają pracę agencji poprzez swój wkład z różnych punktów widzenia – perspektywy uczelni, kadry akademickiej, studentów i pracodawców / specjalistów-praktyków.

O wartości i spójności pracy ekspertów decyduje to, że:

- są oni starannie dobierani;
- mają odpowiednie umiejętności i są w stanie kompetentnie wykonywać swe zadania;
- wspiera się ich odpowiednim szkoleniem i / lub briefingiem.

Agencja zapewnia niezależność ekspertów stosując mechanizm wykluczający konflikt interesów.

W zewnętrznym zapewnianiu jakości pożądanym jest udział ekspertów zagranicznych, na przykład w charakterze członków zespołów oceniających, ponieważ dzięki temu doskonalenie i stosowanie procesów zyskuje dodatkowy wymiar.

2.5. Kryteria dotyczące rezultatów

Standard:

Wszelkie rezultaty lub oceny będące następstwem zewnętrznego zapewnienia jakości powinny opierać się na jednoznacznych i opublikowanych kryteriach, które są stosowane w sposób spójny, niezależnie od tego, czy dany proces prowadzi do formalnej decyzji.

Wskazówki:

Zewnętrzne zapewnianie jakości, a zwłaszcza jego rezultaty, mają znaczny wpływ na uczelnie i programy, które są przedmiotem oceny.

Aby zapewnić równe traktowanie i rzetelność, rezultaty zewnętrznego zapewnienia jakości opierają się na uprzednio określonych i opublikowanych kryteriach, które są interpretowane w sposób spójny i oparte na obiektywnych dowodach / danych. Zależnie od systemu zewnętrznego zapewnienia jakości rezultaty mogą mieć różną formę, na przykład zaleceń, ocen czy formalnych decyzji

2.6. Raporty

Standard:

Raporty ekspertów powinny być publikowane w pełnej formie, jasne i napisane w sposób przystępny dla środowiska akademickiego, partnerów zewnętrznych i innych zainteresowanych osób. Jeżeli agencja podejmuje na podstawie raportów jakiegokolwiek formalne decyzje, to decyzje te powinny być opublikowane wraz z raportem.

Wskazówki:

Raport ekspertów stanowi podstawę działań podejmowanych przez uczelnię w następstwie zewnętrznego zapewnienia jakości i dostarcza społeczeństwu informacji o działalności uczelni. Jeżeli raport ma być wykorzystywany jako podstawa do podjęcia działań, jego struktura i język muszą być jasne i zwięzłe i musi on obejmować:

- opis kontekstu (aby ułatwić umieszczenie uczelni w jej specyficznym kontekście),
- opis danej procedury, włącznie z informacjami o uczestniczących ekspertach,

- dowody / dane, analizę i jej wyniki,
- wnioski,
- cechy przedstawionych przez uczelnię dobrych praktyk,
- zalecenia dotyczące działań, które mają być kontynuacją / następstwem oceny (ang. *follow-up*).

Przydatny może też być raport w wersji skróconej (streszczenie).

Raport jest bardziej poprawny faktograficznie, jeżeli uczelnia ma możliwość wskazania błędów faktograficznych przed przygotowaniem ostatecznej wersji raportu.

2.7. Skargi i odwołania

Standard:

Procesy rozpatrywania skarg i odwołań powinny zostać jasno określone w trakcie projektowania procesów zewnętrznego zapewnienia jakości i przedstawione uczelniom.

Wskazówki:

W celu ochrony praw uczelni i aby zapewnić sprawiedliwość w podejmowaniu decyzji, zewnętrzne zapewnianie jakości funkcjonuje w sposób otwarty i umożliwiający rozliczanie agencji z jej działań. Niemniej jednak mogą zdarzyć się nieporozumienia lub przypadki niezadowolenia z samego procesu lub formalnych rezultatów.

Uczelnie powinny mieć dostęp do procesów, które umożliwiają im przedstawienie agencji kwestii problematycznych; agencje muszą rozpatrywać takie sprawy w sposób profesjonalny, za pomocą jasno zdefiniowanych i konsekwentnie stosowanych procesów

Procedura składania i rozpatrywania skarg umożliwia uczelni wyrażenie swego niezadowolenia z przeprowadzenia procesu lub postępowania uczestniczących w nim osób.

W procedurze odwołań uczelnia kwestionuje formalny rezultat procesu, jeśli może wykazać, że rezultat ten nie opiera się na solidnych dowodach, że kryteria nie były stosowane prawidłowo bądź że procesy nie były stosowane w sposób spójny.

Część 3: Standardy i wskazówki dla agencji zapewnienia jakości ***Part 3: Standards and guidelines for quality assurance agencies***

3.1. Działania, polityka i procesy dotyczące zapewnienia jakości

Standard:

Agencje powinny regularnie prowadzić działania w zakresie zewnętrznego zapewnienia jakości, które przedstawiono w części 2 „Europejskich standardów i wskazówek”. Powinny mieć jasne i jednoznaczne cele, które są wpisane w ich powszechnie dostępną misję. Cele te powinny przekładać się na codzienną działalność agencji. Agencje powinny zapewnić udział interesariuszy w swym zarządzaniu i działalności.

Wskazówki:

Aby zewnętrzne zapewnianie jakości miało istotną wartość, ważne jest to, aby agencje cieszyły się zaufaniem uczelni i ogółu społeczeństwa.

W związku z tym cele działań służących zapewnianiu jakości opisuje się i publikuje wraz z informacjami o charakterze interakcji pomiędzy agencjami a odpowiednimi interesariuszami w szkolnictwie wyższym,

zwłaszcza uczelniami, oraz zakresem działalności agencji. Poziom ekspercki w agencji może zostać zwiększony poprzez zaangażowanie międzynarodowych członków w komisjach agencji.

Agencje prowadzą różne działania w ramach zewnętrznego zapewniania jakości, aby osiągnąć różne cele. Są to m.in. oceny, przeglądy, audyty, akredytacje lub podobne działania na poziomie programowym lub instytucjonalnym, które mogą też być różnie prowadzone. Jeżeli agencje prowadzą również inne działania, konieczne jest jasne rozróżnienie między zewnętrznym zapewnianiem jakości i innymi obszarami działalności.

3.2. Oficjalny status

Standard:

Agencje powinny działać w oparciu o ustalone podstawy prawne i powinny być formalnie uznawane przez właściwe organy publiczne jako agencje zapewniania jakości.

Wskazówki:

Szczególnie gdy zewnętrzne zapewnianie jakości służy celom regulacyjnym, uczelnie muszą mieć pewność, że rezultaty tego procesu są akceptowane w danym systemie szkolnictwa wyższego, przez państwo, interesariuszy i ogół społeczeństwa.

3.3. Niezależność

Standard:

Agencje powinny być niezależne i działać w sposób autonomiczny. Powinny w pełni odpowiadać za swe działania i rezultaty tych działań, nie podlegając wpływowi osób trzecich.

Wskazówki:

Autonomiczne instytucje powinny posiadać jako swoje odpowiedniki niezależne agencje.

Jeśli chodzi o niezależność agencji, istotne są następujące aspekty:

- niezależność organizacyjna, potwierdzona oficjalnymi dokumentami (np. dokumentów rządowych, aktów prawnych lub statutów organizacji), w których stwierdza się, że agencja jest w swej działalności niezależna od takich osób trzecich jak instytucje szkolnictwa wyższego, rządy czy inne organizacje interesariuszy;
- niezależność operacyjna: określanie i stosowanie procedur i metod agencji oraz nominowanie i mianowanie ekspertów zewnętrznych odbywa się niezależnie od takich osób trzecich jak instytucje szkolnictwa wyższego, rządy i inni interesariusze;

niezależność formalnych wyników: podczas gdy eksperci z poszczególnych środowisk interesariuszy, w szczególności studentów, biorą udział w procesie zapewniania jakości, ostateczne rezultaty procesów zapewniania jakości pozostają w gestii agencji. Każdy podmiot, który przyczynia się do zewnętrznych działań zapewniania jakości agencji (np. jako ekspert), jest informowany o tym, że pomimo jego nominowania przez podmiot trzeci, działa on we własnym imieniu i nie reprezentuje on swojej macierzystej organizacji w czasie wykonywania czynności dla agencji. Niezależność jest istotna dla zapewnienia, że wszelkie procedury i decyzje są oparte wyłącznie na wiedzy eksperckiej.

3.4. Analizy tematyczne

Standard:

Agencje powinny regularnie publikować raporty, które przedstawiają i analizują ogólne wyniki działań służących zewnętrznemu zapewnianiu jakości.

Wskazówki:

W ramach swej działalności agencje uzyskują informacje o programach i uczelniach, które mogą być użyteczne poza ramami pojedynczego procesu jako materiał do ustrukturyzowanych analiz całego systemu szkolnictwa wyższego. Takie wnioski mogą sprzyjać refleksji na temat polityki i procesów w zakresie zapewniania jakości i przyczyniać się do ich ulepszenia w kontekstach instytucjonalnych, krajowych i międzynarodowych.

Gruntowna i staranna analiza tych informacji pokazuje zmiany, trendy i obszary dobrych praktyk lub utrzymujących się problemów.

3.5.Zasoby

Standard:

Agencje powinny dysponować i odpowiednimi zasobami, zarówno finansowymi, jak i ludzkimi, do należytego wykonywania swej działalności.

Wskazówki:

Ze względu na istotny wpływ szkolnictwa wyższego na rozwój społeczeństw i jednostek, w interesie publicznym leży to, by agencje były odpowiednio i właściwie finansowane. Zasoby agencji umożliwiają im organizowanie i prowadzenie swych działań w zakresie zewnętrznego zapewniania jakości w sposób skuteczny i sprawny. Zasoby umożliwiają też agencjom doskonalenie swych praktyk, refleksję nad nimi oraz informowanie ogółu społeczeństwa o swej działalności.

3.6.Wewnętrzne zapewnianie jakości i etyka zawodowa / profesjonalne działanie

Standard:

W agencjach powinny funkcjonować procesy wewnętrznego zapewniania jakości dotyczące definiowania, zapewniania i doskonalenia jakości oraz uczciwości w prowadzonych działaniach.

Wskazówki:

Agencje powinny odpowiadać za swe działania wobec interesariuszy. Dlatego w pracy agencji niezbędne są wysokie standardy zawodowe i uczciwość. Przeglądy i doskonalenie działań odbywają się na bieżąco, aby zapewnić optymalny poziom usług świadczonych na rzecz uczelni i społeczeństwa.

Agencje stosują politykę dotyczącą wewnętrznego zapewniania jakości, która jest dostępna na ich stronie internetowej. Polityka ta:

- gwarantuje, że wszystkie osoby uczestniczące w działaniach agencji są kompetentne i wykonują swe obowiązki w sposób profesjonalny i etyczny;
- obejmuje mechanizmy zbierania opinii wewnętrznych i zewnętrznych, które prowadzą do ciągłego doskonalenia w agencji;
- chroni przed wszelkiego rodzaju nietolerancją czy dyskryminacją;
- nakreśla odpowiednie zasady komunikacji z właściwymi władzami na terenie działania agencji;
- gwarantuje, że wszelkie działania prowadzone przez podwykonawców i przygotowywane przez nich materiały są zgodne z „Europejskimi wskazówkami i standardami”, jeżeli pewne lub wszystkie elementy działań w zakresie zapewniania jakości są zlecane osobom trzecim;
- umożliwia agencji ustalenie statusu i uznawanie instytucji, z którymi prowadzi działania w zakresie zewnętrznego zapewniania jakości.

3.7. Cykliczny przegląd zewnętrzny agencji

Standard:

Agencje powinny poddawać się przeglądowi zewnętrznemu przynajmniej co pięć lat, aby wykazać zgodność swych działań z „Europejskimi standardami i wskazówkami”.

Wskazówki:

Okresowy przegląd zewnętrzny ułatwia agencji refleksję na temat swych strategii i działań. W ten sposób zapewnia się też agencję i jej interesariuszy o tym, że nadal stosuje się ona do zasad zawartych w „Europejskich standardach i wskazówkach”.

III. Załącznik: Lista standardów

tłumaczenie polskie

Część 1: Standardy i wskazówki dotyczące wewnętrznego zapewnienia jakości (Part 1: Standards and guidelines for internal quality assurance)

1.1. Polityka dotycząca zapewniania jakości

Uczelnie powinny posiadać politykę dotyczącą zapewniania jakości, która jest opublikowana i stanowi element ich zarządzania strategicznego. Interesariusze wewnętrzni powinni opracować i wdrażać tę politykę poprzez odpowiednie struktury i procesy, zapewniając udział interesariuszy zewnętrznych.

1.2. Projektowanie i zatwierdzanie programów

Uczelnie powinny posiadać odpowiednie procesy służące projektowaniu i zatwierdzaniu programów. Programy powinny być projektowane w taki sposób, aby umożliwiły osiągnięcie wyznaczonych im celów, włącznie z zakładanymi efektami kształcenia. Kwalifikacja, do której prowadzi dany program, powinna być jasno określona i przedstawiona oraz odnosić się do właściwego poziomu krajowej ramy kwalifikacji dla szkolnictwa wyższego, a w ten sposób – do Ram Kwalifikacji dla Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego.

1.3. Kształcenie (uczenie się i nauczanie) i ocenianie zorientowane na studenta

Uczelnie powinny zapewnić realizację programów kształcenia sposobem zachęcający studentów do odgrywania aktywnej roli w kreowaniu procesu uczenia się, a system oceniania studentów odzwierciedlał takie podejście.

1.4. Przyjęcia na studia, progresja, uznawanie osiągnięć i kwalifikacji oraz dyplomowanie

Uczelnie powinny stosować w sposób spójny uprzednio przyjęte i opublikowane regulacje, obejmujące wszystkie fazy „cyklu życiowego” studentów, tj. przyjęcia na studia, progresję w trakcie studiów, uznawanie osiągnięć i kwalifikacji oraz dyplomowanie

1.5. Kadra dydaktyczna

Uczelnie powinny zapewnić sobie kadre dydaktyczną o odpowiednich kompetencjach. Powinny stosować sprawiedliwe i przejrzyste procesy rekrutacji i doskonalenia kadry.

1.6. Zasoby dydaktyczne i wsparcie dla studentów

Uczelnie powinny dysponować odpowiednimi środkami finansowymi na działalność dydaktyczną (uczenie się i nauczanie) oraz zapewniać odpowiednie i łatwo dostępne zasoby dydaktyczne i wsparcie dla studentów.

1.7. Zarządzanie informacją

Uczelnie powinny zbierać, analizować i wykorzystywać odpowiednie informacje w celu efektywnego zarządzania swymi programami i innymi działaniami.

1.8. Podawanie informacji do wiadomości publicznej

Uczelnie powinny publikować informacje o swej działalności, m.in. prowadzonych studiach, które są jasne, dokładne, obiektywne, aktualne i łatwo dostępne.

1.9. Ciągłe monitorowanie i okresowe przeglądy programów

Uczelnie powinny monitorować swe programy i okresowo dokonywać ich przeglądu, aby zagwarantować, że osiągają wyznaczone im cele i odpowiadają na potrzeby studentów i społeczeństwa. Przeglądy te powinny prowadzić do ciągłego doskonalenia danego programu. O wszelkich działaniach planowanych lub podejmowanych w ich rezultacie należy informować wszystkich zainteresowanych.

1.10. Cykliczność zewnętrznego zapewnienia jakości

Uczelnie powinny cyklicznie podlegać zewnętrznemu zapewnianiu jakości zgodnie z „Europejskimi standardami i wskazówkami” .

Część 2: Standardy i wskazówki dotyczące zewnętrznego zapewnienia jakości (Part 2: Standards and guidelines for external quality assurance)

2.1. Uwzględnianie wewnętrznego zapewnienia jakości

Zewnętrzne zapewnianie jakości powinno uwzględniać efektywność procesów wewnętrznego zapewniania jakości omówionych w części 1 „Europejskich standardów i wskazówek”.

2.2. Projektowanie metod odpowiednich do celu

Zewnętrzne zapewnianie jakości powinno być zdefiniowane i zaprojektowane dokładnie w taki sposób, aby zagwarantować adekwatność rozwiązań do określonych dla nich założeń i celów, z uwzględnieniem odpowiednich regulacji prawnych.

W projektowaniu i ciągłym doskonaleniu tych rozwiązań powinni uczestniczyć interesariusze.

2.3. Wdrażanie procesów

Procesy zewnętrznego zapewniania jakości powinny być rzetelne, użyteczne, uprzednio określone, stosowane w sposób spójny i opublikowane. Obejmują one:

- samoocenę lub podobny mechanizm,
- ocenę zewnętrzną, typowo obejmującą wizytację,
- raport będący wynikiem oceny wewnętrznej,
- spójne działania stanowiące kontynuację, podejmowane w następstwie oceny.

2.4. Eksperti dokonujący oceny

Oceny w ramach zewnętrznego zapewniania jakości powinny być dokonywane przez grupy ekspertów zewnętrznych z udziałem studenta/ów.

2.5. Kryteria dotyczące rezultatów

Wszelkie rezultaty lub oceny będące następstwem zewnętrznego zapewniania jakości powinny opierać się na jednoznacznych i opublikowanych kryteriach, które są stosowane w sposób spójny, niezależnie od tego, czy dany proces prowadzi do formalnej decyzji.

2.6. Raporty

Raporty ekspertów powinny być publikowane w pełnej formie, jasne i napisane w sposób przystępny dla środowiska akademickiego, partnerów zewnętrznych i innych zainteresowanych osób. Jeżeli agencja podejmuje na podstawie raportów jakiegokolwiek formalne decyzje, to decyzje te powinny być opublikowane wraz z raportem.

2.7. Skargi i odwołania

Procesy rozpatrywania skarg i odwołań powinny zostać jasno określone w trakcie projektowania procesów zewnętrznego zapewniania jakości i przedstawione uczelniom.

Część 3: Standardy i wskazówki dla agencji zapewnienia jakości (Part 3: Standards and guidelines for quality assurance agencies)

3.1. Działania, polityka i procesy dotyczące zapewniania jakości

Agencje powinny regularnie prowadzić działania w zakresie zewnętrznego zapewniania jakości, które przedstawiono w części 2 „Europejskich standardów i wskazówek”. Powinny mieć jasne i jednoznaczne cele, które są wpisane w ich powszechnie dostępną misję. Cele te powinny przekładać się na codzienną działalność agencji. Agencje powinny zapewnić udział interesariuszy w swym zarządzaniu i działalności.

3.2. Oficjalny status

Agencje powinny działać w oparciu o ustalone podstawy prawne i powinny być formalnie uznawane przez właściwe organy publiczne jako agencje zapewniania jakości.

3.3. Niezależność

Agencje powinny być niezależne i działać w sposób autonomiczny. Powinny w pełni odpowiadać za swe działania i rezultaty tych działań, nie podlegając wpływom osób trzecich.

3.4. Analizy tematyczne

Agencje powinny regularnie publikować raporty, które przedstawiają i analizują ogólne wyniki działań służących zewnętrznemu zapewnianiu jakości.

3.5. Zasoby

Agencje powinny dysponować i odpowiednimi zasobami, zarówno finansowymi, jak i ludzkimi, do należytego wykonywania swej działalności.

3.6. Wewnętrzne zapewnianie jakości i etyka zawodowa / profesjonalne działanie

W agencjach powinny funkcjonować procesy wewnętrznego zapewniania jakości dotyczące definiowania, zapewniania i doskonalenia jakości oraz uczciwości w prowadzonych działaniach.

3.7. Cykliczny przegląd zewnętrzny agencji

Agencje powinny poddawać się przeglądowi zewnętrznemu przynajmniej co pięć lat, aby wykazać zgodność swych działań z „Europejskimi standardami i wskazówkami”.